

It is noted that the customs authorities cooperate with the National Bank of Ukraine, the accounting chamber, and the Central executive authorities responsible for developing and implements the state policy in the sphere of Finance, local Executive authorities on providing the state policy in the sphere of financial control, in particular with the bodies of the State Treasury of Ukraine.

It is marked that the territorial customs authorities in their activities are subject to Central Executive authority, what provides realization of state policy in the sphere of customs, provides realization of customs policy. At the same time the role of local authorities and local governments cannot be underestimating in the implementation and realization of customs policy.

It was underlined, that for today none of legal acts, that regulate the activities of local authorities and customs authorities, do not define specific principles and order of their cooperation. Therefore the author offers to circumstance the article 560 of the Ukraine Customs code by adopting the relative order of interaction of customs authorities with territorial public authorities and local governments and citizens. In this Order it is necessary to determine in which way local state administrations and local governments realize a state custom policy on places, assist realization of activity customs authorities and to determine the concrete forms of cooperation with the customs authorities.

Quite important is the role of local authorities in carrying out and established cooperation between the customs authorities on places and law enforcement agencies, particular with the internal affairs on the territory of the respective administrative-territorial unit.

Keywords: interaction, customs authorities, government bodies, local self-government.

УДК 342.9

С. Ю. Любімова

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕЄСТРАЦІЙНИХ ТА ДОЗВІЛЬНО-ЛІЦЕНЗІЙНИХ ПРОВАДЖЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МІСЦЕ В НИХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Досліджено викладені в юридичній літературі погляди на сутність понять «правовий вплив», «правове регулювання» та «адміністративно-правове регулювання», проаналізовано систему нормативно-правових актів, що регламентують реєстраційні та дозвільно-ліцензійні провадження.

Ключові слова: правовий вплив, правове регулювання, адміністративно-правове регулювання, реєстраційні та дозвільно-ліцензійні провадження, нормативно-правовий акт.

Для держави, яка позиціонує себе як правову, а саме такою є Україна відповідно до ст. 1 Конституції, правова регламентація

© Любімова С. Ю., 2013

найбільш принципових аспектів суспільного життя є одним із першочергових завдань. Особливого значення правове регулювання набуває у сфері управлінських відносин, оскільки саме право стримує носіїв влади від зловживання нею і скеровує їх поведінку у русло законності.

Реєстраційні та дозвільно-ліцензійні провадження відбуваються за безпосередньої участі суб'єктів-носіїв владних повноважень, тож правове забезпечення здійснення цих проваджень має дуже важливе, навіть у певному сенсі вирішальне, значення для ефективного здійснення господарської діяльності. Адже таким чином законодавець встановлює найбільш доцільний (оптимальний) порядок здійснення реєстрації та ліцензування у сфері господарської діяльності, так що при цьому дотримуються принципи верховенства права і законності.

Проблематику правового регулювання, в тому числі адміністративно-правового регулювання різних сфер суспільних відносин у своїх працях вивчали О. Ф. Скакун, В. В. Копейчиков, В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, В. К. Колпаков, Д. М. Бахрах, Р. Я. Демків та інші дослідники. Втім, на нашу думку, враховуючи стрімкий розвиток господарювання в Україні, такі важливі питання, як здійснення реєстраційних та дозвільно-ліцензійних проваджень у цій сфері, потребують більш змістовного та глибокого опрацювання з метою їх ефективнішого правового регулювання.

У зв'язку з цим метою цієї статті є з'ясування правових засад і особливостей реєстраційних та дозвільно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності та місце у ньому адміністративно-правового регулювання. Для цього планується розглянути викладені у юридичній літературі погляди на сутність понять «правовий вплив», «правове регулювання» та адміністративно-правове регулювання», проаналізувати систему нормативно-правових актів, що регламентують реєстраційні та дозвільно-ліцензійні провадження.

О. Г. Стрельченко відзначає, що під правовими засадами будь-якої діяльності треба розуміти систему правових настанов (юридичних норм), що містяться в актах різної юридичної сили і визначають параметри належної поведінки суб'єктів цієї діяльності [0, с. 60]. Фактично мова йде про сукупність правових норм, за допомогою яких здійснюється регулювання реєстраційних і дозвільно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності. При цьому у переважній більшості регулювання зазначених суспільних відносин у цій сфері відбувається за допомогою засобів адміністративно-правового регулювання.

Аналізуючи місце адміністративно-правового регулювання реєстраційних та дозвільно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності, необхідно з'ясувати, що являє собою поняття «адміністративно-правове регулювання» взагалі. Не викликає сумніву, що вищенаведене поняття походить від більш широкого за

змістом поняття – «правове регулювання». У юридичній енциклопедичній літературі зазначають, що під правовим регулюванням (від лат. *regulare* – спрямовувати, впорядковувати) слід розуміти один з основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства й держави. При цьому правове регулювання є різновидом соціального регулювання. Предмет правового регулювання – це правові, політичні, економічні та інші суспільні відносини, впорядкування яких неможливе без використання норм права [2, с. 40]. Не викликає сумніву, що цінність правового регулювання – це його реальна позитивна (корисна) значущість для існування та розвитку особи, соціальних спільнот, груп, об'єднань, для всього суспільства загалом [3, с. 158].

Слід звернути увагу на той факт, що в наукових працях зустрічаються випадки ототожнення понять «правове регулювання» та «правовий вплив», що, на нашу думку, є не зовсім вірним. У цьому випадку слід підтримати О. Ф. Скакун, яка під час аналізу сутності механізмів правового регулювання наголошує на тому, що не слід змішувати два явища: правове регулювання та правовий вплив. Термін «регулювання» (походить від латин. *regula* – це правило) позначає упорядкування, налагодження, приведення чого-небудь у відповідність із чим-небудь. Термін «вплив» означає вплив на щонебудь за допомогою системи дій. Значення навантаження в цих двох категоріях є близьким, частково збігається, але не є тотожним. До того ж правовий вплив – це взятий у єдності та різноманітності весь процес впливу права на громадське життя, свідомість і поведінку людей за допомогою як суто правових, так і формально неправових засобів [4, с. 277].

Окрім цього, слід погодитись із Р. Я. Демківим, який стверджує, що основним критерієм розмежування правового впливу та правового регулювання є засоби реалізації права. При цьому в правовому регулюванні право реалізується через його механізм – систему юридичних, засобів і форм, а правовий вплив здійснюється за допомогою системи як юридичних так і неюридичних засобів – ідеологічних, психологічних, інформаційних та інших механізмів. Правовий вплив – це об'ємна, цілеспрямована дія на суспільні відносини за допомогою системи як юридичних засобів та чинників (норм права, правовідносин, актів правореалізації та ін.) так і неправових (неюридичних) механізмів (соціальних, ідеологічних, психологічних тощо) [5, с. 23–24].

Якщо вести мову про адміністративно-правове регулювання, слід зазначити, що в цьому випадку мова йде про правове регулювання, яке здійснюється не будь-якими нормами права, а саме нормами адміністративного права. Адміністративно-правове регулювання – це особливий вид правового регулювання, специфічність якого визначається об'єктом впливу, тобто відносинами, що

регулюються адміністративним правом, обумовлені особливостями його норм. Особливістю адміністративного права, на відміну від інших галузей права, є те, що воно часто регулює порядок застосування норм інших галузей права [0, с. 92; 7, с. 146].

Основним законом, що визначає правові засади реєстраційних та дозвільно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності, безумовно, виступає Конституція України [0]. Зрозуміло, що Конституція України безпосередньо не регулює правовідносини, що виникають у вищезазначених сферах. Разом із тим, у цьому нормативно-правовому акті визначено основні права громадян, у тому числі у сфері господарської діяльності, регламентовано повноваження державних органів та органів місцевого самоврядування. Як справедливо було наголошено з цього приводу, у Конституції України і конституційних законах містяться найважливіші норми. Жодна правова норма не повинна суперечити нормам Конституції України. На основі Конституції, законів України в державі видаються інші правові акти: постанови Верховної Ради України, укази і розпорядження Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, акти органів місцевої виконавчої влади і місцевого самоврядування [0, с. 72].

Окрім Конституції України, основоположним нормативно-правовим актом, що визначає правові засади реєстраційних і дозвільно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності, виступає ГК України. Як зазначено у преамбулі цього нормативно-правового акта, Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності [0]. Регулювання особистих немайнових і майнових відносин (цивільних відносин), заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників відбувається за допомогою цивільного законодавства. При цьому основним актом цивільного законодавства є ЦК України. Зокрема, у цьому нормативно-правовому акті визначено: поняття фізичної особи, її права та дієздатність, поняття фізичної особи – підприємця, її права та обов'язки; поняття та види юридичних осіб, їх організаційно-правові форми тощо [0].

Окремо необхідно звернути увагу на нормативно-правові акти, що визначають правові підстави юридичної відповідальності під час реєстраційних і дозвільно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності. Зокрема, кримінальну відповідальність за вчинення неправомірних дій у вищезазначених сферах встановлює Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. встановлює адміністративну відповідальність за вчинення неправомірних діянь під час реєстраційних та дозвільно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності.

Аналізуючи правові засади реєстраційних проваджень у сфері господарської діяльності, слід зазначити, що основним нормативно-правовим актом, що регулює відносини, які виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, а також фізичних осіб – підприємців є Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15 травня 2003 р. Зокрема, у ст. 3 цього нормативно-правового акта зазначено, що дія цього Закону поширюється на державну реєстрацію всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, а також фізичних осіб – підприємців. Окрім того, у цьому Законі висвітлюються такі важливі питання реєстраційного провадження у сфері господарської діяльності, як визначення основних термінів, що використовуються; поняття державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців; місце та порядок проведення державної реєстрації; порядок та розміри сплати реєстраційного збору; порядок ведення реєстраційної справи; поняття й порядок ведення Єдиного державного реєстру; повноваження органів і посадових осіб, які здійснюють державну реєстрацію; відповідальність у сфері державної реєстрації тощо [0].

З метою подолання правових, адміністративних та організаційних перешкод, що стримують розвиток підприємництва, подальшого послідовного впровадження дерегуляції підприємницької діяльності, 20 травня 1999 р. Президентом України було прийнято Указ «Про запровадження дозвільної системи у сфері підприємницької діяльності» [0]. Однак нормативно-правовим актом, що визначив правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності та встановив порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру, та державних адміністраторів став Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 6 вересня 2005 р. [0]. Зокрема, у цьому нормативно-правовому акті визначено спільну термінологію; основні принципи державної політики з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності; основні вимоги до дозвільної системи, повноваження органів та посадових осіб, а також суб'єктів господарювання під час дозвільних проваджень; порядок одержання дозволів на здійснення певних видів господарської діяльності тощо [0].

Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 1 червня 2006 р. визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування. Окрім того, у вищевказаному нормативно-правовому акті наводиться визначення

термінів, що використовуються (господарська діяльність, анулювання ліцензії, ліцензія, ліцензування, орган ліцензування, ліцензійні умови тощо), основні принципи державної політики у сфері ліцензування (забезпечення рівності й захисту прав суб'єктів господарювання, встановлення єдиного порядку ліцензування, встановлення єдиного переліку видів господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню тощо), повноваження органів державної влади у сфері ліцензування, відшкодування шкоди у зв'язку з порушенням законодавства у сфері ліцензування тощо [0].

Отже, чітка регламентація правових підстав реєстраційних та дозвольно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності дозволить більш ефективно функціонувати цим правовим інститутам і сприятиме зменшенню кількості неправомірних дій під час здійснення таких процедур. Серед основних нормативно-правових актів, що визначають правові засади реєстраційних та дозвольно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності, слід виділити: Конституцію України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», Закон України «Про дозвоільну систему у сфері господарської діяльності», Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» і ряд інших законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів. При цьому регулювання суспільних відносин у реєстраційних та дозвольно-ліцензійних провадженнях у сфері господарської діяльності переважно відбувається за допомогою адміністративно-правих засобів. Адміністративно-правове регулювання реєстраційних та дозвольно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності – це заснована на адміністративно-правових нормах діяльність уповноважених суб'єктів, спрямована на врегулювання суспільних відносин, що виникають, розвиваються, змінюються та припиняються під час реєстраційних та дозвольно-ліцензійних проваджень у сфері господарської діяльності.

Список використаних джерел: 1. Стрельченко О. Г. Заохочення як метод управління у сфері охорони здоров'я : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Стрельченко Оксана Григорівна. – К., 2008. – 244 с. 2. Юридична енциклопедія : у 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 2003. – Т. 5. – 736 с. 3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. / П. М. Рабінович. – К. : Атіка, 2001. – 176 с. 4. Скаун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підручник / О. Ф. Скаун. – Вид. 2-ге, переробл. і доповн. – Х. : Еспада, 2009. – 752 с. 5. Демків Р. Я. Закон в системі нормативно-правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Демків Роман Ярославович. – К., 2007. – 217 с. 6. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини і громадянина / [за ред.: І. О. Іерусалімова, І. О. Іерусалімової, П. М. Павлика, Ж. В. Удовенко]. – К. : Знання, 2007. – 223 с. 7. Павлович-Сенета Я. П. Адміністративно-правове регулювання територіального

устрою в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Павлович-Сенета Ярина Павлівна. – Л., 2010. – 241 с. **8.** Конституція України : від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. **9.** Юшкевич О. Г. Провадження в справах про державну реєстрацію фізичних осіб – підприємців : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Юшкевич Олена Геннадіївна. – Х., 2007. – 230 с. **10.** Господарський кодекс України : закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, 19–20, 21–22. – Ст. 144. **11.** Цивільний кодекс України : закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356. **12.** Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : закон України від 15 трав. 2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31–32. – Ст. 263. **13.** Про запровадження дозвільної системи у сфері підприємницької діяльності : указ Президента України від 20 трав. 1999 р. № 539/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 20. – Ст. 148. **14.** Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності : закон України від 6 верес. 2005 р. № 2806-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 48. – Ст. 483. **15.** Про ліцензування певних видів господарської діяльності : закон України від 1 черв. 2000 р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.

Надійшла до редакції 22.07.2013

Любимова С. Ю. Правовые принципы регистрационных и разрешительно-лицензионных производств в сфере хозяйственной деятельности и место в них административно-правового регулирования

Исследованы изложенные в юридической литературе взгляды на сущность понятий «правовое воздействие», «правовое регулирование» и «административно-правовое регулирование», проанализирована система нормативно-правовых актов, регламентирующих регистрационные и разрешительно-лицензионные производства.

Ключевые слова: правовое воздействие, правовое регулирование, административно-правовое регулирование, регистрационные и разрешительно-лицензионные производства, нормативно-правовой акт.

Liubimova S. Y. Legal Principles of the Registration and License Proceedings in the Sphere of Economic Activity and the Place of Administrative and Legal Regulation in Them

The article investigates views on the concepts of «legal effect», «legal regulation» and «administrative regulation» contained in the legal literature, analyzed the system of normative-legal acts, that regulate the registration and the license proceedings in the sphere of economic activity.

It is noted that the registration and license proceedings take place with the direct participation of subjects of power, media power, so legal support of the implementation of these proceedings is very important, even in some sense critical, for the

effective implementation of economic activity. So the legislator sets the most appropriate (optimal) procedures for registration and licensing of economic activity, while respecting the principle of the rule of law and legality.

Legal basis of any activity means a system of legal guidelines (legal norms) contained in acts of various legal force and define the proper behavior of subjects of this activities. Actually it is all about set of legal norms, by which regulating of the registration and licensing proceedings in economic activity is carried. Herewith mostly regulation of these social relations in this sphere happens with the help of means of administrative and legal regulation as a special type of legal regulation, whose peculiarity determined by object of influence, namely relations regulated by administrative law, caused by features of its norms.

Among the main regulatory and legal acts determining the legal basis of registration and the licensed proceedings in the sphere of economic activity, highlighted: the Constitution of Ukraine, the Economic code of Ukraine, Civil code of Ukraine, Criminal code of Ukraine, code of administrative offences of Ukraine, the laws «On state registration of legal entities and individuals-entrepreneurs», «On licensing system in the sphere of economic activity», «On licensing certain types of economic activity» and a number of other legislative and regulatory legal acts. This regulation of social relations in the registration and licensing and licensing proceedings in economic activity mainly occurs through administrative and legal means.

Administrative regulation of registration and licensing proceedings in economic activity is defined as based on administrative law activities authorized subjects, aimed at the regulation of social relations that arise, develop, change and terminate at the time of registration and licensed production in the sphere of economic activities.

Keywords: legal impact, regulation, administrative regulation, registration and licensing and licensing proceedings, a legal act.

УДК 351.74(477)

В. М. Маренич

РОЛЬ PR-ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ФОРМУВАННЯМ ІМІДЖУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Розкрито роль PR-технологій в управлінні формуванням іміджу вищого навчального закладу як складової розширення його освітнього простору та підвищення ефективності його діяльності. Визначено поняття «імідж вищого навчального закладу», його головні риси й завдання публік рилейшнз в управлінні його формуванням.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, управління, імідж, формування, публік рилейшнз.

У рамках останніх тенденцій глобалізації та інтеграції, участі українських вищих навчальних закладів у Болонському процесі